

Justičná akadémia Slovenskej republiky
28. marec 2018 – 29. marec 2018

**SEXUÁLNE ZNEUŽÍVANIE DETÍ A ZVERENÝCH OSÔB
ZNALECKÉ DOKAZOVANIE A OSTATNÉ DÔKAZNÉ PROSTRIEDKY
KONTRADIKTÓRNE VEDENIE VÝSLUCHU
DIEŤAŤA A ZVERENEJ OSOBY V SÚDNOM KONANÍ**

TRESTNÉ ČINY SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA (§ 201 AŽ 202 TZ)

§ 201 TZ

(1) Kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

zločin

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania,

b) na chránenej osobe, alebo

c) z osobitného motívu.

zločin

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

obzvlášť závažný zločin

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním smrť, alebo

b) za krízovej situácie.

obzvlášť závažný zločin

TRESTNÝ ČIN SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA (§ 201 AŽ 202 TZ)

§ 201a TZ

Kto prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby navrhne dieťaťu mladšiemu ako pätnásť rokov osobné stretnutie v úmysle spáchať na ňom trestný čin sexuálneho zneužívania alebo trestný čin výroby detskej pornografie, *pričom sám nie je dieťaťom*, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

TRESTNÝ ČIN SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA (§ 201 AŽ 202 TZ)

§ 201b TZ

Kto zneužije dieťa mladšie ako pätnásť rokov v úmysle vyvolania sexuálneho uspokojenia jeho účasťou na sexuálnych aktivitách alebo sexuálnom zneužití, hoci sa na nich takéto dieťa nemusí priamo zúčastňovať, alebo kto umožní také jeho zneužitie, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

TRESTNÝ ČIN SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA (§ 201 AŽ 202 TZ)

§ 202 TZ

(1) Kto pohne dieťa k mimomanželskej súloži alebo ho iným spôsobom sexuálne zneužije, ak

a) je takéto dieťa zverené do jeho starostlivosti alebo pod jeho dozor alebo odkázaná osoba,

b) ide o detskú prostitúciu, alebo

c) zneužije uznané postavenie, ktoré vyplýva z dôvery, authority alebo vplyvu na dieťa, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 použitím nátlaku.

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE

rok 2017

	obv./z toho ml.	obž. + DoVaT	ods./z toho žien
§ 201	299/141	182 + 95	235/11
§ 201a	6/0	4 + 2	7/0
§ 202	11/2	10 + 1	6/1

rok 2016

	obv./z toho ml.	obž. + DoVaT	ods./z toho žien
§ 201	355/161	173 + 163	301/8
§ 201a	3/0	2 + 1	1/0
§ 201b	2/0	2 + 0	2/0
§ 202	9/0	7 + 0	8/0

zhruba 0,91 % z celkového počtu stíhaných osôb

PRIPRAVOVANÉ LEGISLATÍVNE ZMENY

aktuálne prebieha legislatívny proces ohľadne týchto zákonov, ktoré menia alebo dopĺňajú TZ a TP

1. návrh zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (LP/2017/626 - ČPT 854) – *návrh na zmenu a doplnenie viacerých ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku*

2. návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (LP/2017/936 - ČPT 865)

NÁVRH ZÁKONA O VÝKONE ROZHODNUTIA O ZAISTENÍ MAJETKU A SPRÁVE ZAISTENÉHO MAJETKU A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV

Trestný poriadok

- * V § 59 ods. 1 sa za slová „stranu zápisnice“ vkladajú slová „alebo v elektronickej podobe každý samostatný elektronický dokument tvoriaci zápisnicu kvalifikovaným elektronickým podpisom podľa osobitného predpisu“.
- * V § 59 sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:
„(2) Zápisnicu v elektronickej podobe osoby podľa odseku 1 autorizujú podľa osobitného predpisu. Ak vypočítaný alebo iná osoba pribratá k úkonu nemôže zápisnicu v elektronickej podobe autorizovať, podpíše zápisnicu v listinnej podobe.“
- * V § 134 ods. 4 sa za slovo „obrazu“ vkladajú slová „alebo s využitím technických zariadení určených na prenos a záznam zvuku a obrazu“.

NÁVRH ZÁKONA, KTORÝM SA MENÍ A DOPLŇA ZÁKON Č. 300/2005 Z. Z. V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV A KTORÝM SA MENIA A DOPLŇAJÚ NIEKTORÉ ZÁKONY

Trestný zákon

- * V § 132 ods. 4 sa vypúšťajú slová „inej osoby“.

Trestný poriadok

- * V § § 48 ods. 2 prvej vete sa vypúšťajú slová „a je nebezpečenstvo z omeškania“ a posledná veta znie takto: „*Proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka a proti uzneseniu, ktorým sudca pre prípravné konanie zamietol návrh prokurátora na ustanovenie opatrovníka, je prípustná sťažnosť.*“.
- * § 121 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie: „(5) *Ak je ako obvinený vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov, orgány činné v trestnom konaní vykonajú výsluch s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu, ak je to primerané vzhľadom na okolnosti prípadu, najmä ak je pochybnosť, či je táto osoba schopná pochopiť obsah výsluchu, pričom sa zohľadňujú jej najlepšie záujmy, a ak tomu nebránia závažné technické dôvody, ktoré je orgán činný v trestnom konaní povinný uviesť v zápisnici.*“.

NÁVRH ZÁKONA, KTORÝM SA MENÍ A DOPLŇA ZÁKON Č. 300/2005 Z. Z. V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV A KTORÝM SA MENIA A DOPLŇAJÚ NIEKTORÉ ZÁKONY

* V § 187 ods. 1 sa za slovo „troch“ vkladá slovo „pracovných“. **Lehota na podanie sťažnosti od oznámenia uznesenia.**

* § 285 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Ak ide o záznam skoršej výpovede obžalovaného vyhotovený podľa § 121 ods. 5, na návrh prokurátora alebo obhajcu sa taký záznam skoršej výpovede alebo jeho časť prehrá na technickom zariadení, ak sa koná v neprítomnosti obžalovaného, obžalovaný využije svoje právo nevypovedať alebo sa objavia podstatné rozpory medzi jeho skoršou výpoveďou a údajmi na hlavnom pojednávaní a ak bol skorší výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona. V prípade rozporov vo výpovediach sa prehrá tá časť záznamu o skoršom výsluchu obžalovaného, ktorej sa namietané rozpory priamo týkajú. Na tieto rozpory treba obžalovaného upozorniť a spýtať sa ho na ich príčinu.“

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

procesný výsluch

NIE

zbytočný
nevykonateľný

prostredníctvom
iných osôb

ÁNO

- kedy? (čas výsluchu)
- príprava výsluchu
- prostredie
- prítomnosť osôb
- priebeh (poučenie)
- dokumentovanie výsluchu
- hodnotenie vierohodnosti
- opakovaný výsluch (súd)

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

ÚS SR konštatoval porušenie práv maloletých len v civilných veciach (najmä prietahy)

ÚS SR odmietol sťažnosti maloletých v trestných veciach

IV. ÚS 235/2010

III. ÚS 516/2011

II. ÚS 390/2013

I. ÚS 471/2014

II. ÚS 628/2014

III. ÚS 725/2014

III. ÚS 337/2016

ESD = C-507/10 z 21.12.2011

SEXUÁLNE ZNEUŽÍVANIE - ESLP

porušenie pozitívneho záväzku štátu na účinné vyšetrovanie (čl. 3, čl. 8)

X. a Y. proti Holandsku z 26. marca 1985

D. P. a J. C. Proti Spojenému kráľovstvu z 10. októbra 2002

M. C. proti Bulharsku zo 4. decembra 2003

P. M. proti Bulharsku z 24. januára 2012

R. I. P. a D. I. P. proti Rumunsku z 10. mája 2012

I. G. proti Moldavskej republike z 15. mája 2012

O'Keefe proti Írsku z 28. januára 2014

M. G. C. proti Rumunsku z 15. marca 2016

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Od 01.01.2018 (ZoOTČ)

§ 134 TP

(4) Ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je **obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného zákona**, treba vykonať výsluch **ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať**; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté. Výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu (alebo s využitím technických zariadení určených na prenos a záznam zvuku a obrazu); ustanovenie § 270 ods. 2 tým nie je dotknuté. Orgán činný v trestnom konaní zabezpečí, aby výsluchy **v prípravnom konaní viedla tá istá osoba**, ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania. K výsluchu sa **priberie psychológ alebo znalec**, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté.

(5) Ak je ako svedok v trestnom konaní vedenom **pre trestný čin proti ľudskej dôstojnosti**, trestný čin obchodovania s ľuďmi alebo trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby vypočúvaná osoba, ktorá je **obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného zákona**, výsluch v prípravnom konaní spravidla vedie **osoba rovnakého pohlavia ako vypočúvaná osoba**, ak tomu nebránia závažné dôvody, ktoré je orgán činný v trestnom konaní povinný uviesť v zápisnici.

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

§ 135 TP

(1) Ak je ako svedok vypočúvaná **osoba mladšia ako 18 rokov** o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj, treba výsluch vykonávať **obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať**. K výsluchu sa priberie **psychológ alebo znalec**, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne vedeniu výsluchu a **zástupca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, ak nie je na výsluchu prítomný opatrovník podľa § 48 ods. 2. Ak to môže prispieť k správne vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca alebo pedagóg. Pred vypočutím svedka podľa prvej vety orgán činný v trestnom konaní prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom alebo znalcom, ktorý bude pribraný k výsluchu, a ak je to potrebné, aj s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zákonným zástupcom alebo pedagógom tak, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhotnej viktimizácii.

2) V ďalšom konaní má byť taká osoba vypočúvaná znova len v nevyhnutných prípadoch, v prípravnom konaní len so súhlasom prokurátora. **V konaní pred súdom možno na podklade rozhodnutia súdu vykonať dôkaz prečítaním zápisnice i bez podmienok uvedených v § 263.** Osoba, ktorá bola pribraná k výsluchu, sa podľa potreby vypočuje na správnosť a úplnosť zápisnice alebo na spôsob, akým bol výsluch vykonaný, ako aj na spôsob, akým vypočúvaná osoba vypovedala.

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

(3) Ak je ako svedok vypočúvaná osoba **mladšia ako 18 rokov** a ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 18 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 18 rokov, **výsluch sa vykoná tak, aby osoba mladšia ako 18 rokov mohla byť v ďalšom konaní vypočutá len výnimočne**. Ďalší výsluch osoby mladšej ako 18 rokov sa v prípravnom konaní môže vykonať len so súhlasom jej zákonného zástupcu a v prípadoch podľa § 48 ods. 2 so súhlasom opatrovníka.

(4) Ak bola vypočutá osoba mladšia ako 18 rokov podľa odseku 3, v konaní pred súdom sa pri vykonávaní tohto dôkazu postupuje podľa § 270 ods. 2; **výsluch tohto svedka možno v konaní pred súdom vykonať len výnimočne**.

(5) Ustanovenia odsekov 1 až 4 sa uplatnia aj vo vzťahu k svedkovi, ktorého vek nie je známy a u ktorého existuje dôvod domnievať sa, že je osobou mladšou ako 18 rokov, až kým sa nepreukáže opak.

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Procesné pravidlá výsluchu

- § 134 ods. 4 TP (*ak je svedok obzvlášť zraniteľnou obeťou*)
= s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu
= výsluchy vedené tou istou osobou (opakované)
- § 134 ods. 5 TP (*ak je svedkom trestného činu proti ľudskej dôstojnosti* aj obchodovania s ľuďmi či týrania)
= výsluch v prípravnom konaní spravidla vedie osoba rovnakého pohlavia

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

- § 135 ods. 1 TP (o veciach, *ktorých oživovanie v pamäti* by vzhľadom na vek mohlo nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj)
 - = obzvlášť ohľaduplne
 - = po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať
 - = k výsluchu sa priberie **psychológ** alebo znalec
 - = **opatrovník** podľa § 48/2 TP a ak ho niet - zástupca OSODaSK
 - = zákonný zástupca alebo pedagóg (len ak to môže prispieť k správne mu vykonaniu výsluchu)
 - = povinnosť prekonzultovania spôsobu vedenia výsluchu s nimi

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

- § 135 ods. 2 TP (*d'alší výsluch*)

= opakovaný - v prípravnom konaní len so súhlasom
prokurátora

= v konaní pred súdom možno prečítať zápisnicu bez
splnenia § 263 TP

= pribratá osoba k výsluchu sa **podľa potreby** vypočuje na
správnosť a úplnosť zápisnice alebo na spôsob, akým bol
výsluch vykonaný, ako aj na spôsob, akým vypočúvaná
osoba vypovedala

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

- § 135 ods. 3 (výsluch pri TČ spáchanom voči blízkej osobe alebo zverenej osobe; ak by mohla byť opätovná výpoveď ovplyvnená alebo výsluch by mohol nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj)

= výsluch sa vykoná tak, aby osoba mohla byť v ďalšom konaní vypočutá len výnimočne

= ďalší výsluch v prípravnom konaní len so **súhlasom zákonného zástupcu/opatrovníka** (biologický rodič, osvojiteľ, poručník)

II. ÚS 628/2014 - matka zastupovala dieťa - opomenuté ustanoviť opatrovníka

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

prítomnosť ďalších osôb


```
graph TD; A[prítomnosť ďalších osôb] --> B[obligatórne]; A --> C[fakultatívne];
```

obligatórne

- psychológ alebo znalec
- opatrovník alebo OSPOaSK

fakultatívne

- zákonný zástupca alebo pedagóg
- dôverník

výsluch maloletého dieťaťa pri sexuálnom zneužívaní sa vždy realizuje
podľa § 134/3,4 a § 135/1, 2, 3 TP

(ďalší výsluch len so súhlasom zákonného zástupcu/opatrovníka +
prokurátora)

obzvlášť ohľaduplne; ďalší výsluch len výnimočne; s využitím technických zariadení
určených na záznam zvuku a obrazu

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Metodika výsluchu

Príprava výsluchu

- ♣ **analytická fáza prípravy výsluchu** - najmä analýza zhromaždeného dôkazného materiálu (fakty, domnienky, rozpory, medzery) a osobnosti svedka (všetky dostupné informácie o pomeroch v rodine, jeho rozumovom a mravnom vývoji, mimoškolských aktivitách, o jeho postavení v školskom kolektíve atď. nestačí púhy povrchný úsudok), pozor na osobu vypočúvajúceho – ak ide o podozrenie zo zneužívania mužom, nie je dobré, aby výsluch viedla osoba mužského pohlavia,
- ♣ **syntetická fáza prípravy výsluchu** (vytvorenie si predstavy o tom, ako bude prebiehať výsluch – ujasnenie si predmetu výsluchu, vytýčenie cieľov výsluchu – rozhodnutie o mieste a čase výsluchu – zvažanie prítomnosti osôb – predvolanie dieťaťa prostredníctvom zákonného zástupcu, školy či iného zariadenia, v ktorom sa nachádza, u malých detí možno rodičov požiadať, aby doniesli obľúbenú hračku, vypracovanie výsluchového plánu, v ktorom by nemali chýbať zásadné otázky, ktoré chce svedkovi položiť a dôkazy, ktoré mu môže behom výsluchu predostrieť)

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

V ý s l u c h

Vo všeobecnosti - nadviazanie kontaktu a navodenie atmosféry dôvery, vyvarovať sa mentorovaniu, vyvarovať sa sugestívnym a kapcióznym otázkam, odborných výrazov, využiť spontánnosť výpovede, neprerušovať (ak sa zníži alebo stratí pozornosť, prerušiť výsluch, odvieť pozornosť na neutrálnu tému, alebo aj výsluch presunúť na iný deň)

úvodné štádium výsluchu = poučenie (§ 49 ods. 2 Trestného poriadku)

monologická časť výsluchu = (dieťa sa zásadne neprerušuje)

dialogická časť výsluchu = otázky je potrebné starostlivo formulovať a zamerať ich najmä na

- . vzťah dieťaťa k páchatelovi – objasniť psychický, citový vzťah
- . spôsob sexuálneho zneužívania
- . začiatok a dobu, po ktorú bolo dieťa sexuálne zneužívané
- . intenzitu sexuálneho zneužívania
- . spôsob správania sa páchatel'a po sexuálnom zneužití
- . či sa dieťa niekomu zverilo a ďalšie otázky k dokazovaniu skutku

prestávky počas výsluchu

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Poučenie svedka

§ 131

(1) Pred výsluchom svedka treba vždy zistiť jeho totožnosť a pomer k obvinenému, *poučiť ho o význame svedeckej výpovede a o práve odoprieť výpoveď*, a ak treba, aj o zákaze výsluchu; svedka treba poučiť aj o možnosti a podmienkach poskytnutia ochrany pred neoprávneným postihom v pracovnoprávnom vzťahu podľa osobitného predpisu. Svedok musí byť vždy poučený o tom, že *je povinný vypovedať pravdu, nič nezamlčať*, a o trestných následkoch krivej výpovede.

(2) Ak sa vypočúva ako svedok prezidentom Policajného zboru poverený príslušník Policajného zboru o skutočnostiach získaných agentom, súd do zápisnice uvedie príslušné krycie údaje agenta a meno, priezvisko a pracovisko povereného príslušníka Policajného zboru.

(3) Pri výsluchu na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadaní je svedok povinný zložiť prísahu s výnimkou výsluchu svedka podľa odseku 2. (§ 267 – osobu do 14 rokov)

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Poučenie svedka

vždy primerane veku

- *vo veku od 15 rokov do 18 rokov – v podstate ako u dospelých*
- *vo veku do 14 rokov nadbytočné poučovanie o trestnoprávnej zodpovednosti za krivé obvinenie či zákaze výsluchu*
- *príklady poučení vekovo mladšieho dieťaťa:*

O práve odprieť výpoveď – „Ak mi nechceš povedať o tom, čo otec robil, pretože sa bojíš, že by za to mohol ísť do väzenia, nemusíš mi to hovoriť.“

O povinnosti vypovedať pravdu – „Keď poviem, že mám na sebe bielo tričko, nehovorím pravdu, vymýšľam si, pretože mám na sebe červené tričko, rozumieš?“

O povinnosti nič nezamlčovať – „Ak sa ma spýtaš, čo mám vo vrecku a ja odpoviem, že tam má vreckovku, nepovedal som všetko, pretože mám tam okrem vreckovky aj kľúče, pozeraj – to znamená, že som tie kľúče zatajil.“

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Poučenie svedka

O význame svedeckej výpovede - „Vieš, niekto vykonal nejakú zlú vec, ktorá sa nemá robiť a preto by ho bolo správne potrestať a vysvetliť mu, že sa takto nabudúce správať nemá. Pretože som ho ale ja nevidel, potrebujem, aby si mi povedal, čo sa stalo a čo si všetko pamätáš. Ja sa potom postarám o to, aby už nemohol ubližovať ani tebe, ani ďalším deťom. Ak si to ale necháš pre seba, môže škaredé veci robiť znovu.“

O tom, že sa výsluch nahráva - „Aby som si nemusel všetko písať, čo mi hovoríš a nerušil Ťa tým, mám tu kameru, ktorá nás nahráva. Stačí, ak mi všetko povieš len raz a už to nebudeš musieť nikde opakovať. Za tým zrkadlom sú ďalší ľudia (uviesť ich profesie, napr. sudca, psychológ), ktorí sa na nás pozerajú a ak sa budú chcieť niečo spýtať, povedia mi to cez prestávku, takže nás nebudú vôbec rušiť, nemusíš sa báť.“

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

príklad poučenia

vo veku 9-10 ročného dieťaťa slovami

„Poučujem Ťa, že musíš hovoriť pravdu o všetkom, čo sa Ti stalo a na čo sa Ťa budeme pýtať. Nesmieš klamať, vymýšľať si, ani preháňať. Môžeš ma opraviť, keby som niečo zle zapísal/a a chcel/a by si to povedať inak. Nemusíš o veci hovoriť, ak by svojou výpoveďou spôsobil/a problémy človeku, ktorý je Tvojím príbuzným, či na ktorom Ti záleží. Rozumel/a si všetkému?“

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Procesné nedostatky — neprípustnosť nezákonného dôkazu

- nedostatky v poučení (Rt 3/1981, Rt 9/1985, rozhodnutie KS TN 23To/64/2017; NS ČR R 11/1994, R 18/1999, OS PK 30.3.2012)
- neprítomnosť „obligatórnych osôb“ (napr. OSPDaSK – NS ČR č. 11/1994, Rt 38/1970, Rt 17/1982)
- nekontradiktórnym spôsobom (Rt 60/2015; rozhodnutie NS SR 5To 50/2004 – ZSP č. 13/2006; Rt 30/2010, VS Praha 2To 79/2017 z 12.10.2017)
ESLP – Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo z 15.12.2011, Tseber v. Česká republika z 22.11.2012, Batěk a ostatní v. Česká republika z 12. 1.2017, Štulíř v. Česká republika z 12. 1. 2017

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

svedkovia v prípadoch sex. zneužívania (ESLP)

právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života obeť

v. právo na spravodlivý proces

- vyváženie nevýhod, ktorým obhajoba čelí (Aigner proti Rakúsku, D. proti Fínsku, F. a M. proti Fínsku, Accardi a ostatní proti Taliansku, S. N. proti Švédsku, Vrochenko proti Estónsku)
- nemusí vo všetkých prípadoch klásť otázky priamo obvinený, jeho obhajca krížovým výsluchom alebo inak (S. N. proti Švédsku, W. S. proti Poľsku)
- obvinený musí mať možnosť pozorovať správanie sa svedkov pri výsluchu a spochybňovať ich výroky a dôveryhodnosť (Bocos-Cuesta proti Holandsku, P. S. proti Nemecku, Accardi a ostatní proti Taliansku, S. N. proti Nemecku)
- prehratie nahrávky nemôže byť samo osebe považované za dostatočne zaručujúce práva obvineného, ak orgány nedali obvinenému príležitosť položiť svedkovi otázky (D. proti Fínsku, A. L. proti Fínsku)

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

STANOVISKO trestnoprávneho kolégia *Najvyššieho súdu SR* (7.12.2009, sp. zn. Tpj 63/2009)

I. Obžaloba v trestnej veci môže byť opretá o výpovede svedkov a iné dôkazy vykonané pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, prípadne pred oznámením uznesenia o vznesení obvinenia jeho vyhlásením (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku), ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“ podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

II. Ak je ale výpoveď svedka jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom, o ktorý chce prokurátor, ako nositeľ dôkazného bremena v konaní pred súdom, oprieť obžalobu, je nevyhnutné takeého svedka vypočuť až po vznesení obvinenia (alebo svedka vypočutého pred týmto úkonom znovu vypočuť), a tak zachovať právo obvineného na obhajobu (právo na kontradiktórny postup). Výnimku z kontradiktórneho postupu predstavujú výpovede svedkov, ktoré majú v zmysle § 263 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku charakter neodkladného alebo neopakovateľného úkonu; taký charakter majú aj výpovede svedkov mladších ako 15 rokov (§ 135 ods. 2 veta druhá Trestného poriadku).

III. Ak obvinený po vznesení obvinenia sám (prostredníctvom obhajcu) žiada zopakovať výsluchy iných svedkov, je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní, aby po posúdení dôkaznej situácie vo veci rozhodli o potrebe vykonať kontradiktórny výsluch svedka. Na spravodlivé súdne konanie a na kritickú previerku výpovede svedka postačuje, ak je výsluch svedka vykonaný v prítomnosti obvineného alebo jeho obhajcu v konaní pred súdom.

VÝSLUCH MALOLETÉHO DIEŤAŤA

Výsluch maloletého svedka pred súdom

Prednostne treba prečítať zápisnicu, resp. vykonať dôkaz oboznámením zvukového, obrazového alebo zvukovo-obrazového záznamu. Výsluch maloletého dieťaťa je výnimočný úkon. (I. ÚS 18/2018, II. ÚS 543/2013)

Platí tu výnimka zo zásady ústnosti - § 263 ods. 3 v spojení s § 135 ods. 2 druhá veta TP (***V konaní pred súdom možno na podklade rozhodnutia súdu vykonať dôkaz prečítaním zápisnice i bez podmienok uvedených v § 263.***)

V prípade potreby možno na potvrdenie správnosti a úplnosti zápisnice vypočuť osobu pribratú k výsluchu.

Ak je výsluch nevyhnutný = postupuje sa podľa procesných pravidiel ustanovených v § 134 a 135 TP.

Výsluch svedka - obzvlášť zraniteľnej obete - *tak, aby sa zabránilo vizuálnemu kontaktu s obžalovaným, najmä využitím technických zariadení vrátane zariadení určených na prenos zvuku; ustanovenie § 262 tým nie je dotknuté alebo vylúčením obžalovaného, jeho dôverníkov a verejnosti po dobu výsluchu z pojednávacej miestnosti.* (III. ÚS 254/2017 - § 201/1,2a TZ)

VÝSLUCH MALOLETÉHO SVEDKA

§ 263 Trestného poriadku

(1) Namiesto výsluchu svedka na hlavnom pojednávaní možno čítať zápisnicu o jeho výpovedi alebo jej podstatnú časť, ak s tým **súhlasí prokurátor a obžalovaný a súd nepovažuje osobný výsluch za potrebný.**

(2) Súhlas obžalovaného nie je potrebný, ak sa výslovne vyjadril, že sa na hlavnom pojednávaní nezúčastní, alebo výslovne požiadal, aby sa hlavné pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti, alebo ak sa na hlavné pojednávanie napriek riadnemu predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil, alebo sa bez vážneho dôvodu vzdialil z pojednávacej siene, alebo ak prokurátor navrhol v obžalobe čítať výpoveď svedka a obžalovaný po doručení výzvy podľa [§ 240 ods. 3](#) takého svedka nenavrhol vypočuť osobne. V uvedených prípadoch stačí súhlas prokurátora. O tejto skutočnosti musí byť obžalovaný v predvolaní poučený.

(3) Zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa môže prečítať **aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a**

a) taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch alebo ak sa taká osoba ani na opätovné predvolanie súdu k výsluchu bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví a jej predvedenie bolo neúspešné; **ak ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený, a ak má obhajcu, jeho obhajca,**

b) išlo o neodkladný úkon alebo neopakovateľný úkon, alebo

c) taká osoba na hlavnom pojednávaní bez oprávnenia odoprela vypovedať.

(4) Zápisnicu o výpovedi svedka, ktorý na hlavnom pojednávaní využil svoje právo odoprieť výpoveď podľa [§ 130](#), možno prečítať len za predpokladu, že bol pred výsluchom, ktorého sa zápisnica týka, o svojom práve odoprieť výpoveď riadne poučený a výslovne vyhlásil, že toto právo nevyužíva, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona.

(5) Strany môžu namietať spôsob vykonávania výsluchu, najmä môžu namietať prípustnosť otázky položenej vypočúvajúcim. O námietke rozhodne predseda senátu. Ak námietke vyhovie, vypočúvaný nie je povinný na otázku odpovedať a táto otázka sa do zápisnice nezapíše alebo sa zo zápisnice vyčiarkne. O námietke proti otázke predsedu senátu, sudcu alebo prísediaceho rozhodne senát.

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Odborná činnosť a znalecká činnosť (§ 141 – 152 TP)

Postup

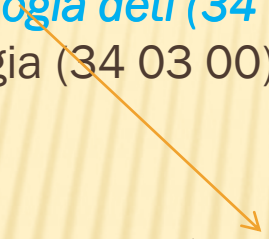
1. v jednoduchých prípadoch - **písomné potvrdenie**
 2. **odborné vyjadrenie**
priberá sa opatrením, vypočuje ako svedok, nárok na náhradu výdavkov... môže podať ktokoľvek, aj štátny orgán alebo i znalecký ústav
 3. **znalecká organizácia**
 4. **znalec** zapísaný do zoznamu znalcov
 5. **znalec** ad hoc (zloží sľub)
 6. **dvaja znalci** (objasnenie skutočnosti obzvlášť zložitej, vždy pri pitve)
 7. **znalecký ústav**
(výnimočne a obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich osobitné vedecké skúmanie alebo na preskúmanie postupu znalca)
 8. **špecializované vedecké a odborné pracovisko alebo špecializované odborné pracovisko** (ad hoc)
- ***
priberá sa uznesením, vypočuje ako znalec, nárok na znalečné

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Inštrukcia MS SR č. 7/2009 z 25. 3.2009
o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti

odbor 34 00 00 Psychológia

odvetvia – *klinická psychológia detí (34 01 00)*, klinická psychológia dospelých 34 02 00), poradenská psychológia (34 03 00), psychológia sexuality (34 04 00), psychológia dopravy (34 05 00)

V trestnoprávnom konaní sa zaoberá posudzovaním faktorov psychického vývinu, porúch správania a vplyvmi výchovného prostredia na vyvíjajúcu sa osobnosť dieťaťa. *Skúma motiváciu konania dieťaťa, vierohodnosť jeho výpovedí ako svedka alebo poškodeného, ako aj rozsah psychickej ujmy, ak je obeťou trestnej činnosti.* K uvedeným aspektom psychického vývinu dieťaťa sa vyjadruje aj v obč.-pr. konaniach.

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Príklad otázok/úloh na znalca psychológa (poškodená)

- Vykonať celkové psychologické vyšetrenie poškodenej, s dôrazom na jej povahové rysy a vlastnosti, jej vzťah k obvinenému a okoliu, jej rodinné zázemie, a s tým spojený hodnotový systém, posúďte celkovú úroveň jej intelektu a vykonajte rozbor jej osobnosti (taktiež sa vyjadrite, či poškodená nemá sklony k agresívnemu, hysterickému, prípadne inému správaniu, ktoré by bolo spôsobilé vyvolávať alebo prehľbovať negatívne konanie obvineného)
- Vyjadrite sa, či u poškodenej boli alebo naďalej pretrvávajú nejaké následky psychického charakteru, ktoré by mohli byť zapríčinené protiprávnym konaním obvineného opísanom vo výroku uznesenia
- Vyjadrite sa, či poškodená je schopná reprodukovať prežitý dej bez nadsadzovania alebo skresľovania skutočností, resp. či nemá sklon k zveličovaniu alebo neadekvátnej reprodukcii svojich pocitov a vnemov vyvolaných správaním obvineného

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Vierohodnosť = NS SR 6Tost 14/2016 z 28. 6. 2016

ŠTS Pezinok pribral do konania znalca z odboru psychológie, odvetvie klinická psychológia dospelých, o. i. aj na otázku „sú výpovede XY z prípravného konania z dní a z hlavného pojednávania z dní ..., autentické, identické s prežitými udalosťami“

NS SR zrušil uznesenie a poukázal na Rt 33/1981, podľa ktorého znalci **neprináleží vykonávať hodnotenie dôkazov ani z hľadiska ich vierohodnosti**, ani v tom smere, či skutočnosť, o ktorej podáva správu, je preukázaná. V prejednávacom prípade sa jedná o posúdenie otázky autentickosti, identickosti výpovedí svedka z prípravného konania a hlavného pojednávania s prežitými udalosťami, ku ktorým však znalec nie je oprávnený vyjadrovať sa. **Pojmom vierohodnosť výpovede sa označuje miera zhody výpovede so skutočnosťou**. Vierohodná výpoveď zobrazuje udalosti presne, bez skreslenia tak, ako skutočne prebehli. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že zatiaľ čo vierohodnosť je vlastnosť dôkazu, pravdivosť je spätá s hodnotením výsledku vykonaného dokazovaním, ktorá prislúcha súdu. S poukazom na ustálenú súdnu prax (R 12/1987-II), **znalec je povolaný vyjadriť sa k črtám osobnosti posudzovanej osoby, ktoré môžu mať vplyv na jej vierohodnosť**. Nemožno však hodnotiť vierohodnosť výpovede svedka, prípadne posudzovať, ktorá z rozdielnych výpovedí tej istej osoby je vierohodnejšia. Znalec psychológ sa vyjadruje k tomu, nakoľko konkrétna výpoveď svedka, prípadne obvineného **spĺňa psychologická kritériá vierohodnosti**, preveruje, či má svedok motiváciu podať lživú výpoveď a zaujíma ho postoj k celej veci. Spracuje **prehľad znakov svedčiacich pre vierohodnosť výpovede a znakov naznačujúcich nevierohodnosť určitých údajov a na záver uvedie, ktoré znaky prevažujú**. Znalec sa teda nevyjadruje k pravdivosti, keďže to je hodnotenie právne, iba konštatuje, že posudzovaný je schopný podať pravdivú výpoveď.

Preto pochybil súd, keď určil znalci, aby posúdil otázku vierohodnosti výpovede svedka.

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Znalec nesmie:

- ▶ riešiť právne otázky, ale len odborné skutkové (napr. Rt 61/2003)
- ▶ hodnotiť dôkazy a robiť právne závery (či je trestné oznámenie falošné, či je tu nevina (napr. V 14/1978, Rt 33/1980)
- ▶ nesmie sám vykonávať dôkazy (len sa zúčastniť na vykonávaní procesných úkonov)

Znalec môže:

- ▶ zúčastniť sa výsluchu, rekonštrukcie, vyšetrovacieho pokusu, ohliadky, ...
- ▶ navrhovať vykonanie dôkazu potrebného pre vypracovanie znal. posudku
- ▶ dostať k dispozícii vyšetrovací spis

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

♠ znalecké posudky zrealizované v civilnom konaní (nemajú povahu znaleckého posudku, len listinného dôkazu a môžu slúžiť ako podklad pre vypracovanie znaleckého posudku v trestnom konaní)

♠ znalecké posudky predložené stranou v konaní (NS SR 2 Tdo 75/2012, 2 Tdo 43/2016)

súd môže odmietnuť ako nadbytočný (§ 272/3 TP) alebo postupuje podľa § 268 TP a 144 TP

♠ Znalecké posudky z cudziny – priberanie znalca orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Indície falošných obvinení zo sexuálneho zneužívania

- . *konfliktný vzťah oznamovateľky a údajného páchatel'a*
- . inštrumentárne alebo emocionálne výhody plynúce z obvinenia pre obeť (odškodnenie, rola obete, ...)
- . silné emócie („traumatizácia“ nápadná, expresívna a apelatívna vzbudzujúca túžbu pomáhať)
- . opis časovo i miestne možného, ale obsahovo zvlášť dramatického správania páchatel'a (bezbrehosť zneužívania)
- . jednostranná demonizácia páchatel'a
- . psychické nápadnosti oznamovateľ'a/l'ky (sebapoškodzovanie, pseudologické fenomény)
- . vyššia pravdepodobnosť sugescie.

Čírtková/PaR 1/17

oslobodený spod obžaloby – III. ÚS 516/2011

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

pre zločin sexuálneho zneužívania (príklad - obvinený)

1. Aká je úroveň a štruktúra intelektových funkcií (rozumových schopností) posudzovaného?
2. Aká je štruktúra osobnosti posudzovaného?
3. Aká je úroveň a ovládanie agresivity posudzovaného?
4. Aká bola z psychologického hľadiska motivácia posudzovaného pri údajnom spáchaní zločinu?
5. Aké sú prevažujúce psychologické obranné mechanizmy posudzovaného?
6. Aká je úroveň sociálnych vzťahov posudzovaného? Vykonajte rozbor vzťahu posudzovaného a poškodenej
7. Iné skutočnosti, ktoré znalec považuje za dôležité oznámiť orgánom činným v trestnom konaní.

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE

Psychiatrický znalecký posudok na obvineného (príčetnosť)

Medzinárodná klasifikácia chorôb – MKCH (ICD - 10) vydaná Svetovou zdravotníckou organizáciou. Ide o medzinárodne uznávaný diagnostický klasifikačný systém. Táto klasifikácia už nerozlišuje poruchy od chorôb. Výslovne uvádza len duševné poruchy, preto otázky OČvTK osobitne na prítomnosť duševnej choroby, závislosti, sexuálne deviácie nie sú správne formulované.

Otázky môžu znieť:

či obvinený trpel (trpí) duševnou poruchou a akou

či je schopný chápať zmysel trestného konania

či (a do akej miery) duševná porucha ovplyvnila jeho schopnosť rozpoznať protiprávnosť inkriminovaného konania alebo schopnosť toto konanie ovládať

či je jeho pobyt na slobode nebezpečný

či znalci navrhujú uložiť ochranné opatrenie a akého

príp. uvedenie iných skutočností, ktorá vyplynú zo znaleckého skúmania a môžu byť významné.

Duševné poruchy tvoria v MKCH čísla diagnóz od F00.0 až do F99. Významné je to, že duševnou poruchou sa rozumie aj **sexuálna deviácia** (t. j. závažné sexuálne poruchy správania neuralgického pôvodu, v dôsledku ktorého je výrazne ovplyvnené vôľové a rozumové rozhodovanie jednotlivca, ktorý nie je schopný (celkom alebo čiastočne) kontrolovať a ovládať svoje sexuálne pudby (to však nemusí znamenať stav nepríčetnosti alebo zmenšenej nepríčetnosti).

K duševným poruchám patria i **závislosti**.

JUDIKATÚRA ESLP

Rozsudok zo 6. 10. 2016 vo veci K. S. a M. S. proti Nemecku

vykonanie domovej prehliadky na základe nezákonne získaného dôkazu

Ako podklad na domovú prehliadku slúžila informácia o majetkových pomeroch nemeckého manželského páru (podozriví z nepriznania príjmu) neoprávnene získaná zamestnancom lichtenštajnskej banky, v ktorej boli finančné prostriedky sťažovateľov uložené, a zakúpená nemeckou tajnou službou.

ESLP skonštatoval, že zásah bol v medziach vnútroštátneho práva a v súlade s judikatúrou spolkového ústavného súdu, podľa ktorej neexistuje absolútny zákaz použitia dôkazu, ktorý bol získaný treťou osobu neoprávnene.

NS ČR i ÚS ČR tiež nešmerujú k akceptácii absolútnej neúčinnosti neoprávnene získaných dôkazov. NS ČR uviedol, že český tr. proces neprijal z USA doktrínu plodov z otráveného stromu. ÚS ČR = existencia nezákonne získaného dôkazu sama osebe nevylučuje použitie iných dôkazov (6Tdo 84/2013, III. ÚS 3318/09).

JUDIKATÚRA SÚDOV SR

ZSP č. 4/2017 č. 38

KS ZA 1To 42/2010

- I. Zvukový a obrazový záznam telefonického hovoru a záznam o korešpondencii medzi súkromnými osobami zabezpečený jednou z komunikujúcich osôb aj bez výslovného súhlasu ďalšej komunikujúcej osoby, môže byť v trestnom konaní použitý ako dôkazný prostriedok na dokumentovanie a preukazovanie porušenia ustanovenia TZ druhou komunikujúcou osobou.
- II. Každá osoba má právo zaznamenávať a archivovať svoje vlastné telefonické hovory, SMS správa, aj chatovú komunikáciu.
- III. V trestnom konaní sa právne úspešne nemôže súkromná osoba domáhať beztrestnosti s odkazom na porušenie svojho práva na súkromie – korešpondenciu, ak táto osoba sama v rámci korešpondencie porušila oprávnené záujmy inej osoby chránené TZ, pretože ochrana jej súkromia končí tam, kde začína ochrana súkromia a oprávnených záujmov druhej osoby.

JUDIKATÚRA ÚS ČR

- II. **ÚS 2299/17** – zvukový záznam tzv. monitorovacieho hovoru ako dôkazný prostriedok v občianskom súdnom konaní (podobne NS ČR 30 Cdo 3717/2008)
- IV. **ÚS 2867/16** – kritériá pre posúdenie spravodlivosti konania, v ktorom bola použitá výpoveď neprítomného svedka
- IV. **ÚS 1098/15** – pachové stopy ako nepriamy dôkaz v trestnom konaní
- I. **ÚS 3253/13** – súdny znalec musí mať k vypracovaniu ZP k dispozícii všetky dostupné a vykonané dôkazy
- I. **ÚS 3709/16** – k zvýšeniu dôkaznej sily rekognície

JUDIKATÚRA NS SR

2 To 9/2014 z 26.11.2014

na znalecké skúmanie obsahu mobilných telefónov či počítačov, ktoré boli zaisťované pri domovej prehliadke, prehliadke iných priestorov, či boli vydané, nie je potrebné vydávať príkaz na vydanie a uchovávanie počítačových údajov podľa § 90 Tr. por.

5 Tdo 7/2017 z 23.3.2017

na znalecké skúmanie obsahu mobilných telefónov či počítačov, ktoré boli zaisťované pri domovej prehliadke, prehliadke iných priestorov, či boli vydané, nie je potrebné vydávať príkaz v zmysle § 116 Tr. por.

NS ČR Rt 46/2017 – nález daktyloskopickéj stopy je nepriamym dôkazom (musí byť doplnený priamymi dôkazmi alebo reťazou ďalších nepriamych dôkazov)

SEXUÁLNE ZNEUŽÍVANIE - DOKAZOVANIE

Ďakujem